

KOMUNIKAT PRASOWY nr 125/23

Luksemburg, 13 lipca 2023 r.

Wyrok Trybunału w sprawie C-265/22 | Banco Santander (Odniesienie do oficjalnego wskaźnika)

Zmienna stopa procentowa oparta na wskaźnikach referencyjnych dla kredytów hipotecznych (IRPH) w Hiszpanii: konsumenci powinni być dostatecznie poinformowani w zakresie sposobów obliczania takich wskaźników

Do sądów krajowych należy zbadanie wagi i dostępności informacji pochodzących z banku Hiszpanii dotyczących poziomu wskaźników referencyjnych w odniesieniu do rynkowej stopy procentowej oraz do konieczności zastosowania ujemnego spreadu w celu dostosowania stopy procentowej do rynkowej stopy

Dwoje konsumentów zawarło z poprzednikiem prawnym Banco Santander umowę kredytu hipotecznego oprocentowanego według zmiennej stopy procentowej. Na podstawie postanowienia umowy nową stopę procentową ustala się co roku na podstawie „stopy referencyjnej”, a mianowicie wskaźnika IRPH instytucji kredytowych, powiększonej o 0,20 punktu procentowego lub według „alternatywnej stopy referencyjnej”, czyli IRPH banków, powiększonej o 0,50 punktu procentowego¹. W owym warunku umownym wyjaśniono również, że te dwie stopy zostały opisane w okólniku z 1990 r. opracowanym przez bank Hiszpanii i skierowanym do instytucji kredytowych 8/1990.

Konsumenci wnieśli do sądu pierwszej instancji nr 17 w Palma de Mallorca (Hiszpania) skargę o stwierdzenie nieważności spornego warunku umownego ze względu na jego nieuczciwy charakter oraz o zasądzenie od Banco Santander odszkodowania za szkodę poniesioną w wyniku zastosowania tego warunku.

Twierdzą oni, że jest myląca okoliczność, iż w odniesieniu do corocznej zmiany stopy procentowej kredytu odsyła się do IRPH, przewidując jednocześnie ich niewielkie podwyższenie. Zdaniem konsumentów takie przedstawienie struktury zachęcałoby potencjalnych kredytobiorców do zawarcia raczej tego kredytu a nie innego, którego stopa jest możliwa do zmiany poprzez odniesienie do średniej stopy procentowej na europejskim rynku międzybankowym (zwanej dalej „wskaźnikiem Euribor”), podczas gdy z znacznie większym wzrostem, nawet rzędu 2%, odniesienie do wskaźnika Euribor prowadziłoby do zastosowania niższej skorygowanej stopy procentowej. Wynika to z faktu, że w przeciwieństwie do wskaźnika Euribor, IRPH są obliczane na podstawie stóp uwzględniających prowizje.

Konsumenci ponadto podnoszą, że sporny warunek umowny jest nieważny z uwagi na to, że w zakresie, w jakim określał on IRPH jako stopę referencyjną dla okresowych zmian stopy procentowej danego kredytu, powinien był

¹ IRPH dla instytucji kredytowych jest zdefiniowana w umowie jako prosta średnia ze średnich ważonych stóp procentowych dla głównych transakcji dotyczących kredytów hipotecznych udzielonych na okres co najmniej trzech lat na zakup lokali mieszkalnych na warunkach rynkowych, rozpoczętych lub odnowionych przez ogół jednostek (banki, kasy oszczędnościowe i przedsiębiorstwa udzielające kredytów hipotecznych) w miesiącu, którego dotyczy wskaźnik, biorąc do celów odniesienia ostatnią z tych średnich stóp opublikowaną przez bank Hiszpanii w dzienniku urzędowym Hiszpanii przed rozpoczęciem każdego nowego okresu odsetkowego oraz w ciągu trzech poprzedzających go miesięcy kalendarzowych. W analogiczny sposób jest zdefiniowana zastępcza stopa referencyjna, która ma zastosowanie w przypadku braku publikacji stopy referencyjnej.

przewidzieć zastosowanie ujemnego spreadu, jak tego wymaga okólnik z 1994 r. skierowany do instytucji kredytowych, a nie spreadu dodatniego.

Banco Santander utrzymuje w szczególności, że warunek ten był negocjowany indywidualnie, i że jest co do zasady zgodny z prawem, ponieważ IRPH stanowią oficjalne i publiczne wskaźniki, a zatem dostępne dla konsumentów.

Sąd hiszpański podkreśla, że nawet jeśli preambuła okólnika z 1994 r. nie ma mocy normatywnej, świadczy ona o potrzebie, według banku Hiszpanii, że sprzedaż produktów zawierających odniesienie do IRPH powinno towarzyszyć zastosowanie ujemnego spreadu. Uważa on, iż że brak poinformowania kredytobiorców o treści preambuły okólnika z 1994 r., a zatem o cechach IRPH, ale także – bardziej ogólnie – o poziomach IRPH i rynkowych stopach procentowych, mógłby być sprzeczny z dobrą wiarą i powodujący nierównowagę ze szkodą dla konsumentów, co uzasadniałoby uznanie spornego warunku umownego za nieuczciwy. Sąd hiszpański ponadto uważa, że brak informacji co do treści preambuły do okólnika z 1994 r. w połączeniu z zastosowaniem nieznacznie niższego dodatniego spreadu niż w przypadku tych stosowanych względem kredytów, których stopy są ustalane w oparciu o wskaźnik Euribor, może stanowić stratę handlową mającą na celu stworzenie wrażenia, że obciążenie odsetkami będzie korzystne. W jego opinii przekazanie kandydatom będącym kredytobiorcami informacji, o których mowa w tej preambule pozwoliłoby im na podjęcie świadomej decyzji. Zwraca się on zatem do Trybunału Sprawiedliwości o dokonanie w tym względzie wykładni dotyczącej nieuczciwych warunków².

Trybunał w dzisiejszym wyroku przypominał, że **zadaniem sądu krajowego jest dokonanie skonkretyzowanej kwalifikacji danego postanowienia umownego w świetle okoliczności danej sprawy**. Niemniej Trybunał udzielił sądowi w tym celu **wskazówek**, które ten ostatni powinien wziąć pod uwagę.

Trybunał orzekł, że **dla oceny przejrzystości i ewentualnego nieuczciwego charakteru spornego warunku umownego istotna jest treść informacji zawartych w okólniku z 1994 r. wskazujących na konieczność zastosowania do tego wskaźnika, biorąc pod uwagę sposób jego obliczania, ujemnego spreadu w celu dostosowania tej stopy procentowej do stopy rynkowej. Istotna jest również kwestia tego, czy informacje te są wystarczająco dostępne dla przeciętnego konsumenta**.

Jeśli chodzi o **wymóg przejrzystości**, Trybunał podkreślił, że w niniejszej sprawie, po pierwsze, wskaźnik referencyjny rozpatrywany w postępowaniu głównym został ustalony w okólniku z 1990 r., który był przedmiotem urzędowej publikacji. Po drugie, w spornym warunku umownym wyjaśniono, że wskaźnik ten został opisany w załączniku do tego okólnika, i że pochodzi on od banku Hiszpanii. **Do sądu hiszpańskiego należy upewnienie się, że dostarczone w ten sposób informacje były wystarczające, aby umożliwić przeciętnemu konsumentowi, właściwie poinformowanemu oraz dostatecznie uważnemu i rozsądnemu, skuteczne zapoznanie się ze sposobem obliczania wskaźnika referencyjnego**.

Sąd hiszpański powinien określić, jakie znaczenie dla konsumentów mają informacje zawarte w preambule okólnika z 1994 r., aby móc prawidłowo ocenić skutki zawarcia umowy kredytu hipotecznego rozpatrywanej w postępowaniu głównym. Informacje, które nie zostały im przekazane, wydają się być przydatne dla konsumentów z uwagi na fakt, że bank Hiszpanii uznał za słuszne zwrócenie uwagi instytucji kredytowych na poziom IRPH w stosunku do rynkowej stopy procentowej oraz konieczność zastosowania ujemnego spreadu w celu dostosowania ich do tej stopy.

Trybunał ponadto podkreślił, że mimo iż informacje te zostały opublikowane w hiszpańskim dzienniku urzędowym, to znajdują się w preambule okólnika z 1994 r., a nie w z 1990 r, do którego odsyłał sporny warunek umowny. **Do sądu krajowego należy zatem zbadanie, czy uzyskanie wspomnianych informacji wymagało podjęcia działań, których – jako że wchodzi w zakres badań prawnych – nie można było racjonalnie oczekiwać od przeciętnego konsumenta**.

Odnosnie do **ewentualnie nieuczciwego charakteru spornego warunku umownego Banco Santander**

² Dyrektywa Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U. 1993, L 95, s. 29).

powinien w pierwszej kolejności udowodnić, że – jak utrzymuje – przedmiotowy warunek umowny był przedmiotem indywidualnych negocjacji. W innym wypadku sąd krajowy będzie musiał, w pierwszej kolejności, dokonać oceny **ewentualnego nieprzestrzegania wymogu dobrej wiary**, a w drugiej kolejności **istnienia ewentualnej znaczącej nierównowagi na niekorzyść konsumenta**, przeprowadzając analizę elementów umowy przy uwzględnieniu wskazówek udzielonych przez Trybunał w swoim orzecznictwie.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Jarosław Zasada ☎ (+352) 4303 2793

Nagranie wideo z ogłoszenia wyroku jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 22964106.

Pozostańmy w kontakcie!

